

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Domitii Plati Societatis Iesv Theologi, De Domini
Nostri Iesv Christi Passione**

Piatti, Domizio

Coloniae Agrippinae, 1610

In S. Cruce inueniri paradisum quendam spiritualium delitiarium,
eumq[ue] esse vltimum Paßionis Christi effectum. Cap.5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49474](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49474)

Serm. 13. de
Paß.

Ad aliam quoque considerationem vtilissimam in hac ipsa materia inuitat nos LEO Papa his verbis: *Contremiscat in demptoris sui supplicio terrena substantia, rempantur infidelium mentium petra, & qui mortalitatis grauantur sepulchris, discussa obstaculorum mole, prosiliant: appareant nunc quous in ciuitate sancta in Ecclesia DEI futura resurrectionis indicia; & quod gerendum est in corporibus, fiat in cordibus.*

*INVENIRI IN S. CRUCE
paradisum quemdam spiritualium deliciarum: cumque esse vltimum
Passionis Christi effectum.*

CAPVT V.

Genes. 2.

QUEMADMODVM in mundi cordio Paradisum quemdam omnium temporalium deliciarum DEVS plantauit, iuxta illud Geneseos: *Plantauit autem DEVS Paradisum voluptatis à principio: qui tum propter loci amœnitatem, tum propter plantarum pulcherrimarum varietatem, tum propter fructuum elegantiam, tum propter aquarum limpidissimarum copiosas scaturigines homini magnæ esset voluptati & recreationi: ita quoque in principio quando DEVS fundauit*

dauit Ecclesiam, voluit ad maiorem animarum fidelium voluptatē, alium quendam Paradisum spiritualium deliciarum in ea plantare, idque beneficio S. Crucis & Passionis suæ. Vnde nonnulli per hortum illum ad quem inuitatur sponsa à sponso dicente: *Veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrrham mane cum aromatib⁹ meis.* Cant. 5. Passionem illius intelligunt. Verè enim Passio aliud nihil fuit, quàm messis quædam myrrhæ, id est, omnium amaritudinum nostrarum, quæ aromatibus virtutum Christi permixtè dulcissimè & iucundissimè redduntur.

Cruz est hortus deliciarum spiritualium.

Alij quoque non minus sapienter Passionem Christi figurari existimāt in montibus & collibus, quos Propheta Ioel dulcedinem, lac, & mel stillaturos esse prædixit: *In die illa stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte:* Ioel. 3. quasi mons Caluarie & collis S. Crucis, post Christi in carne Passionem, reddituri essent, dulcem ac delectabilem omnem tribulationem & Crucem nostram, instar mellis & lactis, quæ symbolum sunt omnis dulcedinis; & quod aliàs erat amarum, voluptatem & delicias modò stillet: iuxta illud Apostoli: *Superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* 2. Cor. 7.

Cum igitur vnum ex præcipuis S. Crucis & Passionis Christi effectibus sit, quòd

Kk 5 in il-

Comparatio
terrestris
Paradisi cū
spirituali.

in illa hortus amenissimus & delectabilis-
simus omnis gratiæ, consolationis, & spi-
ritualium deliciarum inueniatur: vt hoc
melius, apertius, & planius fiat, in præsen-
ticipite spiritualem hunc Paradisum, terre-
stri varijs & vtilissimis considerationibus,
æquiparabimus.

I.

Cruces est lo-
cus delecta-
bilis.

PRIMO igitur considera, hortum
lum terrestris Paradisi, quem DEVS ad re-
luptatem & recreationem hominis condi-
dit, fuisse locum delectabilem & delicias
redundantem: at multò maiore iucunde-
tate & delectatione refertum esse spiritua-
lem hunc S. Crucis & Passionis Christi
hortum, omnibus considerationi illius in-
cumbentibus, & quibus suauissimos illius
fructus gustare concessum est: vsque ad
vt S. Leo Papa affirmet, inter omnia Chri-
sti opera nihil esse delectabilius & iucun-
dus, quàm Passionis ipsius consideratio-

Serm. 10. de
Pass.

Iucundissi-
mū est cōsi-
derare Chri-
sti Passio-
nem.

Serm. 6. in
Cant.

nem: *Quid enim, inquit ille, inter omnia ope-
ra DEI, in quibus humana admirationis fate-
gatur intentio, ita contemplationem mentis me-
stra & oblectat & superat, sicut Passio salu-
toris?* idem sanctus Bernardus testatur, qui
latè fuseque differens de voluptate quam
percipit anima, quæ in contemplatione
spiritualis huius Paradisi fructuosè occu-
patur, inter alia sic ait: *Foderunt manus eius
& pedes, latusque lancea forauerunt, & pro-*

has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo, id est, gustare & videre quam suavis est Dominus. Et paulò post, cum posuisset differentiam, quæ est inter videre DEVM in cælis, & videre illum in Cruce, dicit: *sublimis in regno, sed suavis in Cruce.*

Ex Paradiso præterea terrestri facilis homini futurus erat aditus in regnum cæleste, at multò facilior semita ad hoc regnum, est semita S. Crucis: imo, illa est unica scala, per quam ad cælos ascenditur, vti est communis sanctorum Patrum opinio, illis Beati Pauli Apostoli verbis innitens:

Oportet nos per multas tribulationes intrare Luc. 23.

in regnum cælorum. Bonus quoque latro probè cognouit, hanc esse verissimam ac compendiosissimam ad regnum cæleste scalam, ideo ad vsum illam adhibuit, quando ad Christum ait: *Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum.* Quæ verba

S. Bernardus notans ait: *Hæc est enim via vi-* Serm. 1. de Dom. Palm.
ta, tribulatio presens, via gloria, via ciuitatis habitaculi, via regni, secundum quod clamat latro de cruce: Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum: euntem in regnum videt, quo cum peruenisset, sui memorem esse rogauit, peruenit ergo etiam ipse: sed si vis nosse quam compendiosa via? eodem die meruit cum ipso esse in paradiso. Pulcherrima

fanè

Cruce est vera & compendiosa ad cælum semita.

Serm. 1. de Dom. Palm.

fanè consideratio, qua apertè sanctus Bernardus demonstrat quàm vera, quàm brevis, quàm secunda ad cæleste regnum semita fit Crux, latronis exemplo, qui in cruce Christo sociatus, eadem die cum illo in paradiso esse meruit.

II.

Crux est arbor vitæ.
 Numer. 21.
 Ios. 8.
 Ierem. 11.
 Exod. 15.
 D. Ambros. serm. 23. lib. de ijs qui iniuriatur sacris myster. cap. 3. Orig. l. 8. super Ierem.
 D. Greg. lib. 12. mor. c. 3.
 Cyrill. Alex. lib. 8. in Ioan. ap. 17. & alij.
 Hieronym. in cap. 9. Ezechiel.

SECVNDO, expendite tecum quemadmodum in terrestri paradiso pretiosa vitæ arbor fuit; ita quoque in spirituali paradiso Passionis Christi, esse arborem S. Crucis, quæ appellatur vitæ, quia fructus illius est Christus vitam præbens cunctis mortalibus, quòd autem S. Crux sit verum lignum vitæ, quod mundo salutem attulit, multis figuris veteris testamenti apertè demonstrari, & SS. Patrum autoritatibus confirmari potest.

Considera ergò arborem hanc S. Crucis, præter alias figuras, iuxta S. Hieronymi, Tertulliani, & aliorum opinionem in signo *Tau* figuratam fuisse. Nam apud Aegyptios Hieroglyphicum Crucis, quòd signo *Tau* simile erat, vitam significabat, ad differentiam *Thitæ* græcorum, quæ denotabat mortem; quemadmodum historici sacri testantur. Et quoniam Crux in signo *Tau*, quod vitæ symbolum erat, fuit figurata, idcirco in Deuteronomio, directo ad Synagogam sermone, legimus: *Erit vita tua quasi pendens ante te.* quibus verbis præ-

Deuter. 28.

CONSIDERATIO VI. 521

prædicatur Crux Christi, in qua appen-
dendus erat fructus vitæ nostræ, & oculis
fidelium præsentandus, vt eo gustato, vi-
tam inde consequerentur immortalem:

Qui manducat hunc panem, viuet in aeternum.

Ioan. 6.

Nobilitas
arboris S.
Crucis.

Reuolue tecum quanta sit nobilitas ar-
boris huius, cuius radices fuerunt humili-
tas & paupertas: cuius cortex labor & pa-
tientia: cuius rami doctrina & virtutes:
cuius flores, puritas & castitas: cuius odor
sobrietas: cuius pulchritudo, obedientia:
cuius splendor fides: cuius firmitas, spes:
cuius fortitudo, patientia: cuius longitu-
do, perseverantia: cuius latitudo concor-
dia & vnio fraterna: cuius altitudo cha-
ritas: cuius denique fructus fuit vita æ-
terna.

Intuere quoque alias qualitates fructus
huius vitalis, & primò, pulchritudinem
eius: quoniam sicut prima nostri generis
mater Eua fructum vetitum in paradiso
terrestri aspiciens, venustate eius inescata
est, iuxta illud Geneleos: *Vidit mulier quod
bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum
oculis, aspectuque delectabile:* ita nobis quo-
que maximi æstimanda est pulchritudo
fructus arboris huius, qui est Christus: de
quo S. Augustinus posteaquam declaraf-
set, quibus hic fructus non videatur esse
speciosus, ita concludit: *Nobis ergo iam cre-
denti-*

Y.

Pulchritudo
illius.

Christus est
fructus lig-
ni vitæ.

Serm. in
Psalm. 44.

dentibus, ubi q³ sp³ pulcher occurrat: Et patet
lò post: Pulcher in celo, pulcher in terra, pul-
cher in utero, pulcher in manibus parentum,
pulcher in miraculis, pulcher in flagellis, pul-
cher inuitans ad vitam, pulcher non curans
mortem, pulcher deponens animam, pulcher
recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepul-
chro, pulcher in celo, pulcher in intellectu.

2.

S. Anselm. in
Cant.

Cant. 5.
Suauitas
fructuum
huius ar-
boris.

Deinde considera suauitatem & dulcedi-
nem fructus huius, de qua S. Anselmus
cum illum canticum canticorum intelligit
Comedi fauum cum melle meo, bibi vinum meum
cum lacte meo: ideoque omnes exhortatur,
vt dulci & pretioso hoc fructu, ad nutri-
mentum nostrum ordinato, se expleant.
Festina, inquit, ne tardaueris comedere fructum
tuum cum melle tuo, bibe vinum tuum cum lacte
tuo: sanguis tibi in vinum conuertitur vt me-
brieris, in lac aqua mutatur, vt nutriaris.

S. August. in
Psalm. 117.

S. Augustinus quoque explicans verba
illa Psalmi: Circundederunt me sicut apes
ostendit quam dulcis & suavis sit iste fru-
ctus, his verbis: Ipsum Dominum recte apes
circundatum à persecutoribus, sicut circun-
dant opes fauam. Mel quippe apes operatur in fa-
uis. Nescientes autem persecutores Domini fe-
cerunt eum nobis in Passione dulciorem, vt ge-
stemus & videamus quam suavis est Dominus.

4. Reg. 4.

Legimus in libris Regum, quod cum
Helifeus filios Prophetarum inuitasset, in
malis

mulos eius, herbas quasdam agrestes, sed amarissimas in ollā iniecisse & coxisse, quæ cū manducari nō possēt, exclamarūt: *Mors est in olla*: At Helise^o cū paululū farinæ illis cōmiscuisset, dicit scriptura, *nō fuisse ampli^o quidquā amaritudinis in olla*: qua figura demonstratur, ollā vitæ nostræ plenā esse amaritudine, & mundū nihil aliud esse nisi fel & mortē: nec quicquā leuare posse hanc amaritudinē, eāq; sapidā ac gustui delectabile reddere, nisi farinā, per q̄ significatur corpus Christi pendentis in cruce: sicut enim granū vt in farinā reduci & panis inde fieri possit, opus est vt bene mortificetur, tundatur, & molatur; ita granū quoq; corporis Christi in Passione & morte nō tantum fuit cōtusum, mortificatū ac molitū, sed penē totum in nihilū redactū, vt fieret nobis panis sapidissim^o & cib^o suauissim^o.

Tertio considera fructum hunc non solum esse aspectu delectabile ac gustui gratum, sed etiam habere virtutem sustentandi & impinguandi animam, quam in gratia & virtutibus crescere facit. Testis huius rei est Tertullianus, dicens: *Ore percipis corpus Domini, & intus Deo anima saginatur*: Et Euseb. *Cibus hic reficit non deficit, vsu proficit, & sui crescit expensis*: in quo vides differentiam cibi huius ab alijs cibis, illi enim sustentando esse suū amittūt: hic verò quāto magis

3.
Fructus arboris s. Crucis animam impinguat.

De carne Christi:

magis sustentat, tantò amplius virtutem suam ostendit, nec vnquam diminitur.

Marc. 5.
A sex infirmitatibus liberat nos fructus S. Crucis.

Quando Christus filiam Archisynagogi à mortuis excitauit, iussit ei statim cubum porrigi; vt daret nobis intelligere: iam si anima aliqua à Christo resuscitata per gratiam, non posse eam longo tempore in hac vita cõseruari, nisi fructum huius vitalis manducet, qui non tantum mortis & retinet nos in vita: verumetiam à multis & magnis malis & infirmitatibus spiritualibus nos liberat.

1. Quarum prima est, ignorantia siue cæcitas mentis, quam Dominus ab anima tollit, illuminando eam in intellectu, beneficio huius fructus, & replendo eam virtute, atque alijs donis quibus perfectatur: qualia sunt sapientia, scientia, consilium, & prudentia.

2. Secunda, quæ per fructum hunc profertur tollitur, est, dubitatio quædam hominis interioris, id est, instabilitas siue obliquitas affectionis, per quam impeditur mens ne ad DEVM rectà gradiatur, iuxta illud Psalmi: *Claudicauerunt à semitis suis: Et illud ad populum Israeliticum: Vsq̃quo claudicatis in duas partes.*

Psal. 17.
3. Reg. 18.

3. Tertia infirmitas est lepra animæ, id est, feritas carnalis concupiscentiæ, quæ cõ-

muniter in diuitibus & potentibus regnat; hanc autem tollit Christus, hominem à vitij gulæ, & luxuriæ emundando, fructus huius virtute.

Quarta est, surditas & durities animæ, siue rebellio contra DEI verbum, quam Christus tollit emolliendo mentem gratia sua, quæ in hoc fructu continetur, vt docilis & obediens fiat, quemadmodum Dominus per Ezechielem se facturum prædixit: *Spiritum nouum ponam in medio vestri, & auferam cor lapideum, & dabo vobis cor carneum.* 4. *Ezech. 36.*

Quinta est mors animæ, id est, separatio illius à DEO per peccatum mortale: hanc tollit Christus, viuificando animam per charitatē, vel excitando illam ad pœnitentiam: quæ diuini huius fructus effecta sunt. 5.

Sexta est paupertas, id est, defectus gratiæ & virtutum: hanc tollit Christus per eiusdem gratiæ infusionem, speciatim faciendo vt suauitatem sepe dicti fructus degustet: Idem esto iudicium de multis alijs similibus infirmitatibus. 6.

Propter eandem quoque causam præcepit Christus discipulis, vt turbis se sequentibus in deserto cibum ministrarent: *Quia Marc. 8. si dimisero eos ieiunos deficient in via: vt tu 3. Reg. 19. nimirum intelligeres te defecturum in via DEI, nisi sæpenumero de fructu hoc*

Idem fructus animam roborat.

manducaueris: etenim si panis Helleo Angelo porrectus, tantas ei vices suppeditauit, vt quadraginta diebus & noctibus sine cessatione iter ageret, quousque ad montem DEI perueniret: quanto maiorem fortitudinem subministrabit anima, iste fructus vitæ, vt virtutem & vigorem viriliter decertandi contra hostes acquirere: & longa in vita spirituali itinera, magnosque in studio perfectionis progressus facere, ac denique quàm expeditissimè ad montem cælestis beatitudinis peruenire valeat. De hac virtute, fortitudine, ac vigore viriliter decertandi, quem anima bono beneficio huius fructus, quem DEVS in paradiso spirituali nobis præparauit, adipsi scitur: Propheta Dauid loquitur quando ait: *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me:* Et S. Chryl. quando confirmat, Christianos à mensa, in qua fructus hic manducandus proponitur, discedentes, similes esse leonibus, atque demonibus non parum fieri formidabiles: *Tanquam leones,* inquit, *ignem spirantes ab illa mensa recedamus, facti diabolo formidabiles:* Cū igitur adeo debilis existas, vt in tétationibus facillimè supereris, manduca frequenter hunc cibū, & roga eum, vt tibi vigorem & fortitudinem ad omnes hostes tuos, etiamnesque præsentis vitæ aduersitates vincendas subministret.

*Psal. 22.
Hom. 61. ad
popul.*

Quartò expende tecum, aliam quoque
 diuini huius fructus deliciosissimi horti S.
 Crucis, virtutem: quod nimirum homi-
 nem immutet ac transformet in DEVM,
 docens illum veram scientiam boni & ma-
 li. Concupiuit olim homo similis esse
 DEO, per esum fructus arboris vetiti: *Eri-*
tis sicut Dii scientes bonum & malum: At voti
 compos effectus non est, quia pro vita
 mortem accepit: verum in spiritali hoc
 Paradiso, DEVS desiderium hominis ad-
 implet, aliumque illi cibum suppeditat,
 ex cuius esu in DEVM transformatur,
 iuxta illud Christi: *Qui manducat meam*
carnem, in me manet & ego in eo. Vnde san-
 ctus Augustinus ait: *Cibus sum grandium,*
creste, & manducabis me; nec tu me in te
mutabis, sed tu mutaberis in me.

Hic autem est vnus ex excellentissimis
 effectibus sacrosancti cibi & pretiosi fru-
 ctus spiritalis huius horti sanctæ Crucis,
 à cuius commestione nemo à DEO arce-
 tur, quemadmodum ab illo terrestris Pa-
 radisi: imo DEVS ipse non modo effica-
 citer omnes ad manducandum deliciosum
 hunc fructum inuitat, dicens: *Comedite*
amici, & inebriamini charissimi: verum-
 etiam vim adhibet, propterea enim de
 illis qui ad cænam ab ipso paratam inui-
 tati fuerant, dicitur: *Compelle eos intrare:*

Ll 2 nec

4.
 Fructus ar-
 boris S. Cru-
 cis hominē
 in DEVM
 transfor-
 mat.

Genes. 3.

Ioan 6.
 Lib. 7. conf.
 cap. 109.

Lue 14.

nec quisquam foras expellitur, etiam cæcus, claudus, aut pauper sit, modico ptiali veste indutus inueniatur.

Operam da igitur, vt quam sæpius panem hunc, & fructum degustes, illum quum roges vt te in se conuertat; quando ita manducaueris, poteris dicere verba hæc: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea*, quia dum nos in Christum conuertimur, dicere possumus, carnes Christi esse carnem nostram.

Totis præterea viribus enitere, vt omnibus huius mundi voluptatibus te spoliés, & cum Propheta dicere possis: *Rem consolari anima mea, memor fuit DEI & lætatus sum.*

III.

In horto S. Crucis multa sunt arbores fructiferae, & flores odoriferi virtutum.

TERTIO, reuolue tecum, quemadmodum in terrestri Paradiso præter prædicta, fuit quoque magna varietas aliorum florum odoriferorum, & amabilium fructuum, ad vtilitatem & oblectationem hominis: ita quoque multo sine computatione numerosiorem, bonitateque & virtute maiorem reperiri in spirituali hoc Paradiso Passionis & Crucis Christi: hic enim plantata est fecunda illa oliua misericordiae: *Quasi oliua speciosa in campo*. Hic radices fixit, palma illa victricium & triumphantium: *Quasi palma exaltata super cades*. Hic copiose multiplicatam certis

Genes. 2.

Psal. 76.

Eccles. 24.

Ibidem.

CONSIDERATIO VI. 529

gnus Cedrum illam Libani, constantis in omnibus virtutibus perseverantiæ: *Sicut Psalm. 91. cedrus libani multiplicabitur.* Hic maximo- perè dilatatam vitem illam conspiciamus, quæ palmitibus suis vniuersam penè ter- ram obumbrat: *Ego sum vitis, vos palmites. Ioan. 15.* Hic vbertim prouenit vinum illud amo- ris, quo sancti in cælesti gloria inebria- buntur: *Et inebriabuntur ab vbertate domus Psalm. 35. tua.* Hic vehementer multiplicata vide- mus poma illa granata, & nuces, quas sponsus in Canticis Canticorum inspicere cupiebat an fructum proferrent: *Descendi Cant. 6. in hortum nucum, vt viderem poma conual- lium.* Hic magna in copia producantur fructus honestatis & puritatis: *Flores mei, fructus honoris & honestatis.* Hic nascuntur candida castitatis & virginitatis lilia, inter quæ sponsus pascitur: *Qui pascitur inter li- Eccles. 24. lia. Cant. 6.* Hic plantatæ sunt rubicundæ & odori- feræ rosæ Hiericho, id est, fragrantissimæ *Eccles. 24. Cant. 4. Eccles. 24.* virtutes, Hic denique reperire licet myr- rha mortificationis, balsamum incorru- ptionis, & alios innumerabiles flores & fructus, omnis virtutis & sanctitatis.

Reliquum est anima fidelis, vt multa cum sollicitudine odoriferos hosce flores, & suaues fructus colligas, atque cum spon- sa dicere possis: *Fasciculus myrrhæ dilectus Cant. 1. meus mihi, inter vbera mea commorabitur:*

L1 3 Nam

Nam hi fructus & odores eximiarum virtutum, quas Christus in Passione sua de Cruce ostendit, ac docuit, teste sancto Bernardo nutriunt & roborant paruulos, & que lactantium matrum mamillas replent, ideoque à nobis sollicitè colligi, & tantum brachijs, sed etiam medullis cordis inseri, & omni tempore præ oculis haberi debent: *Hoc, inquit ille, viscera vbera paruulorum, hoc replet vbera matrum, & vobis eo inter vbera mea commorabitur, hunc vos dilectissimi tam dilectum fasciculum colligite vobis: hunc medullis inserite cordis: munite aditum pectoris, vt & vobis in terra commoretur, habete illum semper, non in humeris, sed antè præ oculis.*

Serm. in
Cant. 43.

IV.

In horto S. Crucis sunt flumina abundantissima aquæ viuæ & salutarijs.

Psalm. 142.

QUARTO considera, quemadmodum in terrestri Paradiso erant quatuor flumina, quæ cum in vniuersam terram se diffunderent, fecundabant eam auro, argenteo, lapidibus pretiosis, atque omnibus bonis fertilem reddebant: ita quoque in celo hoc Paradiso S. Crucis, vbertim scaturit, quam plura flumina aquæ salutarijs, quæ animas nostras fecundant, quæ sine illis essent sterile: *Anima mea sicut terra sine aqua tibi: faciuntque vt aurum purissimum caritatis, argentum gratiæ, & omnia alia bona quæ tum in hac, tum in altera vita sperare possumus, producant,*

Deus

CONSIDERATIO VI. 531

De his fluminibus, ex horto S. Crucis proficiscentibus, multi locum illum Isaïæ intelligunt: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris*: quamuis enim nonnulli velint, hosce fontes, de quibus Propheta loquitur esse septem Sacramenta, ex quibus aque gratiarum in nos deriuantur: nihilominus affirmare possumus, eosdem fontes aquæ salutiferæ esse vulnera Christi crucifixi. Cuius rei testis est Ambrosius, dicens: *Non tabes mortis de vulnere eius, sed fons vita scaturiuit, ut scriptura nos edocet, & saliet aqua cum delectatione de fontibus saluatoris; exiliuit enim de vulnere aqua, ut nos biberemus salutem.* Idem S. Leo Papa confirmat inquit ad Christum: *Crux tua omnium fons est benedictionum, omnium causa gratiarum.* Ad hos fontes anima pia necesse est vt accedas, si omne bonû inuenire desideras. Nam quemadmodum antiqui patres & Patriarche vt Origenes notat, iuxta puteos inuenerunt sponfas, quibus cõiungerentur: ita nos quoq; ad horû fluminum ripam, inueniemus gratiã, qua sanctificati, efficiemur sponsæ DEI, eiq; in omnẽ æternitatẽ cõiungemur: *Sponsabo te mihi in fide.*

Caterùm, si vnumquodq; vulnus Christi, est fons specialis, è quo vberissima salutis flumina scaturiunt, considera, quantus fons sit sacratissimum vulnus lateris eius?

Isai. 12.
Vulnera Christi sunt flumina & fontes benedictionum.

In illud Psal. 32.
Miser factus sum & curuatus.
Serm. 6. de Pass.

Quatuor a quarû gratia genera, è vulnere lateris Christi scaturientia.

Ll 4 imo

imo quàm vastum & profundum pelagus
de quo sancto Bernardo affirmante, qua-
tuor ingentia flumina, id est, quatuor
quarum gratiæ genera, quibus vniuersa
Ecclesia copiose irrigatur: *Pro Paradiso*,
inquit, quem perdidimus, constitutus est nobis
Christus Saluator. sicut ergo de vno fonte pa-
disi deriuantur quatuor flumina ad irrigan-
dum paradisum: ita de pectoris eius arcano pro-
cedunt quatuor fontes, ex quibus hauriun-
tur quatuor aquarum genera; vnde tota per
vniuersum mundum irrigatur Ecclesia.

Serm. 66.
par.

Primus ve-
ritatis fons
aquis iudi-
ciorum re-
ctorum pro-
ferens.

Confidera hic varios effectus horum
quatuor fluminum è sacratissimo Christi
pectore egredientium; quorum primus
iuxta sancti Bernardi distinctionem ap-
pellatur fons veritatis; secundus sapien-
tiæ; tertius virtutis; quartus amoris. Ex
primo fonte veritatis deriuantur aquæ,
eodem Bernardo teste, iudiciorum iusto-
rum & rectorum, quibus discerni queat,
quid licitum, quid illicitum sit, iuxta il-
lud Dauidis: *De vultu tuo iudicium meum
prodeat, oculi tui videant aequitatem*: quibus
verbis Propheta indicare voluit, vera iu-
dicia procedere à veritate, quæ per faciem
DEI intelligitur, quia, dum considera-
mus illum videre, examinare, & metiri
omnes æquitates & iustitias: illum præ-
terea esse ordinem & ordinatorem totius

Psalm. 26.

uniuersi, ac regulam omnium rerum perfectissimam, diuina illius iudicia diligimus; & aduertendo, quàm illa in semet ipsis recta & iustificata sint, super omnia æstimamus. Vnde Dauid ait: *Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsis; desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & fauum.* Psal. 18.

Ex secundo fonte sapientiæ, scaturiunt aquæ salutarium consiliorum; quarum beneficio videmus, quid nobis deficiat, quidque magis expediens & utile sit, ad ambulandum expeditissimè ad cælestem patriam. Ex hoc fonte omnes sancti, abundantissimas aquas hauserunt, non tantum sibi, verumetiam posteris suis. Ex eodem sapientissimus Paulus Apostolus, plurima salutifera hausit consilia, pro omni sexu, ætate & conditione, quemadmodum ex illius epistolis colligi potest. Exempli gratia: in prima ad Corinthios epistola ait: *De virginibus preceptum Domini non habeo, 1. Cor. 7. consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino ut sim fidelis: quod perinde ac si dixisset: Ex fonte sapientiæ Christi, hausi thesaurum castitatis, ideoque, ut pro misericordia à Domino mihi præstita, gratus & fidelis sim, vos illius participes facio, & virginitatis seruandæ consilium subministro. Idem esto iudicium de alijs.*

Secundus fons sapientiæ, aquas salutarium consiliorum mittens.

Confidera præterea, si riuuli fontis he-
 ius, id est, sancti, tam copiosam salutarium
 consiliorum aquam nobis suppeditant
 quanto vtiliora, salutariora, & abundan-
 tiora consilia, anima pia, haustura sis, ab
 ipsomet Christo vero sapientiæ fonte, si
 illi te adiunxeris? Sed metuo, ne iure opti-
 mo dici possit: *Sapientia foris prædicat, in
 plateis dat vocem suam: & non est qui au-
 scultet: quamuis enim sapientissimus hic
 consiliarius, non desinat vociferari, &
 illuminare omnes homines saluberrimis
 consilijs suis: defunt tamen qui audiunt:
 vel si à nonnullis audiantur & non perfi-
 ciantur, idem illud est, ac si non audire-
 tur: hoc autem verum esse, patet ex pauca-
 tate eorum, qui ex salutari hoc fonte fru-
 ctum capiunt, & magnum hunc consilia-
 rium aliqua in estimatione habent, de quo
 in Prouerbijs idem conqueritur: *Despe-
 xistis, inquit, omne consilium meum, & in-
 iurationes meas neglexistis, ego quoque in in-
 iura vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id
 quod timebatis euenerit.**

Prou. 1.

Ibidem.

Terti^o fons
 virtutis, a-
 quas præsi-
 diorum sca-
 rixiens.

Ex tertio fonte virtutis, aquæ præsidio-
 rum profluunt: ea autem est duorum ge-
 nerum: vnà, quæ à peccatorum maculis
 nos mundat & abluit; altera, quæ vires &
 auxilium in supplicijs & ærumnis huius
 vitæ suggerit. Primæ aquæ multa insignia
 habet

habemus exempla efficaciam ipsius demonstrantia; sed speciatim considera, id quod sanctus Matthæus refert de muliere sanguinis fluxum patiente quæ cum omnes facultates suas in medicos expendisset, demum ad fontem hunc accedere statuit, dicens: *Si tetigero tantum simbriam vestimenti eius salua ero: tetigit, & sanitatem assecuta est.* *Matth. 9.*

Confidera quoque exemplum illius paralitici, qui ex sacro hoc fonte, copiosam aquam hausit, quando à Domino audiuit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata* *Ibidem.* tua: mox enim in corpore & anima sanatus & ab omnibus peccatorum suorum maculis ablutus fuit. Qua in re verificatum esse videmus illud Ezechielis: *Cum Cap. 36.* sanctificatus fuero in vobis, congregabo vos de vniuersis terris, & effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamenti vestris, & dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum ponam in medio vestri.

De secundo aquarum genere, inter varia & illustria illius exempla, considera illud S. Laurentij, qui in craticula tostus, tyrannum supplicia inferentem, his verbis irridebat: *Assatum est, iam versa & manduca.* Et illud S. Vincentij, qui carnificibus improperabat, quod minus potentes essent intorquendo, quam ipse virtute diuina subnixus,

Vulnera Christi sanctis præbent fortitudinem.

nixus, in supplicijs eorum perferendis. Idem cōsidera de multis alijs sanctis martyribus, virginibus, & confessoribus, qui ex hoc fonte, vberimas fortissimorum præsidiorum & auxiliorum aquas acceperunt ad toleranda immanissima tormenta, ad superandos carnis stimulos, ad perseuerandum summa cum voluptate in longissimis & asperrimis pœnitentijs.

De flumine Letheo fabulosa finxit antiquitas, cum qui inde biberet, omnium rerum præteritarum obliuisci, & qui in illo intinctus sit, illum adeò fortem & potentem fieri ad resistendum omnibus calibus occurrentibus, vt non modò non possit violenter occidi, sed ne quidem vulnerari. Verum illud quod fabulosè veteres de hoc flumine confinxerunt, nos verè possumus affirmare de flumine, quod è sanctissimis Christi vulneribus scaturit, ex quo quisquis bibit, aut in illo intingitur, adeò omnium aliarum rerum præteritarum vitæ obliuiscitur, & tam fortis redditur, vt nulla creaturarum memoria ei nocere, nec vis aliqua leuiter eum sauciari valeat.

Veruntamen qui ex aquis hisce bibere, & ab hostibus suis, videlicet, mundo, carne, & diabolo tutus esse desiderat, necessarium est, vt ad sacratissimos fontes vulne-

ru
na
to
inc
tas
tan
est
pus
nim
ipf
stus
dic
ru
vol
alt
riu
sup
ad
tat
bat
Qu
tau
list
xit
in
est
nil
tes

rum Christi accedat: quia uti sanctus Bernardus testatur; tanto erit securior, quanto ille ad saluandum potentior: *Reuera,* inquit ille, *vbi tuta firmaque infirmis securitas & requies, nisi in vulneribus Saluatoris? tanto illic habito securius, quanto ille potentior est ad saluandum: fremit mundus, fremit corpus, diabolus insidiatur, non cado; fundatus enim sum supra firmam petram. Cōfirmat hoc ipsum sanctus Augustinus his verbis: Christus extendit brachia sua in Cruce, & expandit manus suas paratus in amplexus peccatorum: inter brachia Saluatoris mei, & viuere volo & mori cupio: ibi securus decantabo: Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me.*

Ser. n. 61. in Cant.

In Mat. cap. 23.

Ex quarto fonte qui est amoris, scaturiunt aquæ desideriorum amandi DEVM super omnia, illi seruiendi, & se vniendi; ad quas aquas bibendas Christus nos inuitat, cum ait: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat, & flumina de ventre eius fluent aqua viua.* Quod autem Christus his verbis nos inuitauerit ad hunc amoris fontem, Euangelista ibidem declarat dicens: *Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum:* quia Spiritus sanctus aliud nihil est, quam ipse fons amoris, qui à nemine, nisi à credentibus in Christum accipi potest.

Quartus fons amoris, aquas desideriorum proferens. Ioan. 7.

Ibidem.

Diuiduntur autem aquæ desideriorum
quæ

quæ à sacro hoc riuo deriuantur in duos riuulos, quorum vnus est desiderium quo DEVS amatur propter semetipsum; alter est desiderium, quo proximus diligitur in DEO, vel propter DEVM. Riuulus amoris DEI nullum habet terminum neque modum, quia DEVS amandus est toto corde, tota anima, totis viribus. Quàm verò intensum debeat hoc esse desiderium, demonstrat Propheta Dauid his verbis: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEVS.* Et rursus: *Concupiscit et deficit anima mea in atriâ Domini.*

Psal. 41.

Psal. 83.

Riuulus amoris proximi habet terminum sibi præstitutum, quia is diligendus est, vt quisque amat semetipsum: Vnde S. Paulus Apostolus fonte hoc satiatus aiebat: *Desidero enim videre vos, vt aliquid gratiæ spiritualis impertiar vobis.* Et Christus ad discipulos: *Desiderio desideravi, hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar.*

Rom. 1.

Luc. 22.

V.

In horto S. Crucis sunt balnea delicatissima.

QVINTO expende tecum, probabile videri iuxta nonnullorum sententiam, in Paradiso terrestri fuisse balnea quædam, quibus homines lauantur, vel ad corporum restorationem, vel ad solam oblectationem: At in Paradiso S. Crucis, essentia multò pretiosiora & delicatiora lauantia, quibus loti, non tantum mundantur

CONSIDERATIO VI. 339

niue candidiores reddimur: verumetiam
in corpore & anima confortamur. Hæc
sunt balnea illa, ad quæ Isaias Propheta nos
inuitat dicens: *Lauamini, mundi estote, aufer-* *Isai. 1.*
te malum cogitationum vestrarum. In his ani-
ma sancta se abluens, tam speciosa exiuit,
vt ei à Sponso in Canticis dictum fuerit:
Tota pulchra es amica mea, & macula non est *Cant. 4.*
in te. Ibidem quoque est probatica illa pi-
Ioan. 5.
scina, quam quisquis ægrorum ingressus
fuerit, quacunq; etiam pressus infirmita-
te, pristinae sanitati restituitur.

SEXTO considera, in terrestri paradiso VI.
so, multa fuisse gaudium homini mini- *In horto S.*
strantia, nec non omnia solationum gene- *Crucis est*
ra: in hoc vero spiritali paradiso esse con- *ipsa confes-*
solatorem, vel vt rectius dicam, ipsam *latio.*
consolationem Israel, id est, omnium fide-
lium; sic enim appellat Christum S. Lucas,
qui referens S. Simeonem magno cum de-
siderio Messiam, qui populum Israeliti-
cum redempturus erat, expectasse, ait: *Erat* *Luc. 2.*
expectans consolationem Israel.

Hic est ille, qui propter suauitatem &
spirituales delicias ab omnibus gentibus
concupitus fuit: *Desideratus cunctis gentibus:* *Agg. 2.*
quique à sponsa in Canticis *totus desidera-* *Cant. 5.*
bilis appellatur.

In eodem sanctæ Crucis horto ille est,
qui naturam nostram donis suis reformat,
luce

Lib. 2. ad
Traismund.
Reg.

lucē suā illuminat, & virtute suā corrobora-
rat: *Inquirendus fuit*, inquit Fulgentius, lo-
quens de Christo, *cuius esset humana natura
formanda munere, reformanda lumine, cogi-
manda virtute, ut aequalitas aeternā iustitiae
impiam, veritas instrueret insciam, virtus
maret inualidam.* Ibidem ille est, de quo

Psalm. 36.

scriptum est; *Delectare in Domino, & dabit
tibi petitiones cordis tui.* Ibi denique Chri-
stus Dominus est, qui ad maius gaudium
& consolationem nostram, multis me-
dis semetipsum totum in hac S. Cruce con-
stitis ad fruendum donat: *Vide*, inquit fan-
ctus Bernardus, *caput inclinatum ad oscula,
brachia extensa ad amplexus, manus persona-
tas ad largiendum, latus apertum ad diligen-
dum, pedum affixionem ad nobiscum manen-
dum, corporis extensionem, ad se totum nobis
impendendum.*

In S. Cruce
omne bo-
num repe-
ritur.

Operam da igitur Christiane Lector, ut
spretā omni terrena consolatione, nullam
aliam quæras, quam pati cum Christo, et
que compati, nec unquam separari ab om-
nino paradiso considerationis vul-
nerum, & sacratissimæ Passionis eius: in
quo, sicut idem sanctus Bernardus testat-
tur, omnem thesaurum, omnes delicias,
omne bonum inuenies: *Hæc*, inquit ille,
*meditari dixi sapientiam, in his iustitia
perfectionem consistit, in his plenitudinem*

Serm. 43. in
Cant.

scientia, in his diuitias salutis, in his copias me-
 ritorum. Ex his mihi interdum potus salutaris
 amaritudinis, ex his rursus suavis vnctio con-
 solationis. Hæc me erigunt in aduersis, in pro-
 speis reprimunt, & inter lætatristiaque, vita
 præsentis via regia incedenti, tutum præbent
 utrobique ducatum, hinc inde mala imminen-
 tia propulsando. Hæc mihi conciliant mundi iu-
 dicem.

AD EXTREMUM considera in ter-
 restri Paradiso hominem propter rebel-
 lionem à DEO fuisse maledictum, statu
 innocentia, & omnibus honoribus & gra-
 tijs, quas à DEO acceperat, spoliatum: Ho-
 mo, cum in honore esset, non intellexit, compa-
 ratus est iumentis insipientibus, & similis factus
 est illis. In spiritali verò hoc Paradiso, ho-
 mo fuit benedictus, & amicus, filius ac
 templum DEI effectus; noua gratia, do-
 nisque cælestibus multò pluribus & ex-
 cellentioribus, quàm ante perdidit, ve-
 stitus: Ibidem quoque discepta fuit sen-
 tentia æternæ mortis in illum lata, & vita
 multò felicior, gloriosior, & beatior ei re-
 stituta.

Ex terrestri Paradiso homo fuit pro-
 scriptus & eiectus, aditusque ad illum du-
 cens, obfirmatus, & illius custodiæ Ange-
 lus à DEO deputatus, qui gladio igneo
 versatili omnes ab introitu illius arceret.

Mm

At in

VII.

In horto
 Crucis ho-
 mo fuit be-
 neditus.

Psalm. 42.

Genes. 3.

Hortus sanctæ Crucis omnibus patet.

Ioan. 10.

At in Paradiso sanctæ Crucis, quinque inuæ patent, id est, quinque vulnera Christi, atque ipse Dominus Angelorum, omnes ad deliciosum hunc hortum intrandum inuitat, dicens: *Ego sum ostium, si quis per me introit inueniet pascua.* Et ut nemo iustitiam & omnipotentiam illius contuat, manus & pedes Cruci habet conuatos, brachia expansa, omnibus aditum & securitatem ingrediendi præbens.

Genes. 3.

In horto S. Crucis homo fuit effectus cuius regni calor.

Luc. 22.

In terrestri Paradiso condemnatus fuit homo, ad seruiendum, & manducandum panem sudoris laborum suorum: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo:* At in spiritu hoc Paradiso, effectus est homo cuius regni cælestis, atque admissus ad sanctissimam illam mensam, in qua **DEVS** minister est: *Amen dico vobis, faciet illos discumbere, et transiens ministrabit eis:* datusque est illi gustandus panis Angelorum non in sudore laborum suorum, sed in sudore sanguinis Christi: nec non & alij cibi delicatissimi,

Psalms. 77.

quemadmodum Propheta inquit: *Panem Angelorum manducauit homo, cibaria misit eis in abundantia.*